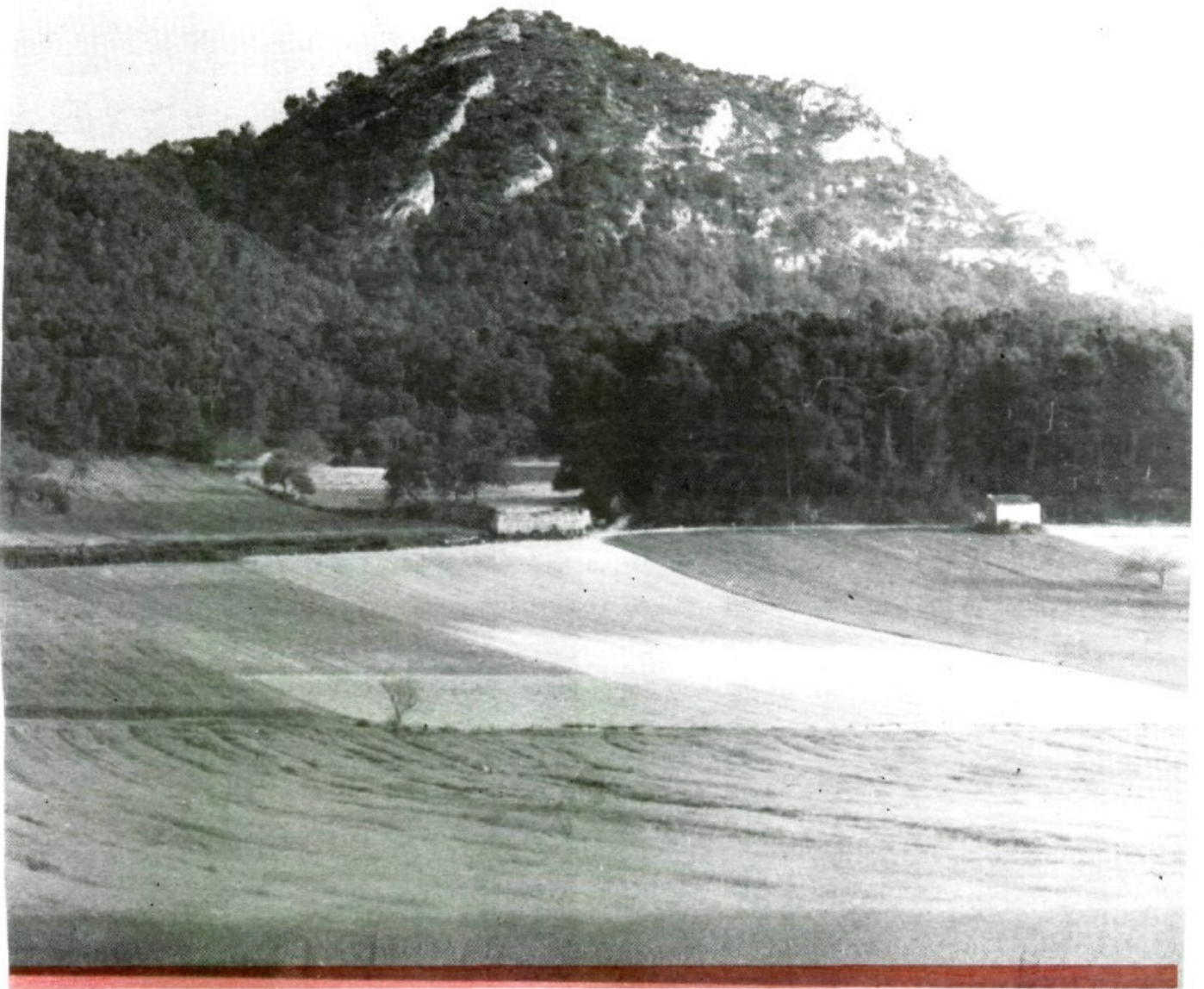

ES SAIG

ALGAIDA - NÚM. 138 - JUNY DE 1992 - PREU: 150 Ptas

El Puig de Son Roig, que podeu veure en aquesta fotografia d'en Manuel Osuna, ha estat l'escollit pels muntanyencs mallorquins per celebrar-hi enguany així com cal la festa de Sant Bernat de Menthon, el seu patró. A les pàgines interiors de la revista, hi trobareu el programa detallat de la celebració, així com també una breu biografia, preparada per Manuel, del personatge homenatjat.

EDITORIAL

QUAN LA LLENGUA S'EMBRUTA...

Els darrers dies han sortit als mitjans de comunicació escrits de Ciutat tota una sèrie de bajanades històrico-lingüístiques. Per exemple, un afirmava que abans de l'arribada de les tropes de Jaume I que expulsaren els àrabs de les Illes aquí ja es parlava mallorquí (devia ser mallorcàrab); un altre (en Luis Cerdó, un dels més conspicus gonellistes) defensava que quan diem una castellanada perquè no sabem la paraula correcta, no l'hem d'aprendre, sinó que hem de dir una altra cosa. Dit d'una altra manera, que si no sabeu que en lloc de "acera" es pot dir "vorera" (entre altres coses) heu d'anar per enmig del carrer.

Tot això no ens hauria de preocupar gaire perquè no deixen de ser opinions de no ninguns, però també va sortir un article que deia que un grup de lingüistes proposaven d'introduir al diccionari català una sèrie de paraules castellanes (més de 700) perquè eren d'ús habitual. No sabem quins criteris hauran seguit per confeccionar la llista, però podria ser perillós. Per exemple, fan comptes d'admetre "corrida", cosa comprensible perquè si els "toros" són espanyols també ho pot ser la paraula que els designa; però també s'havien d'acceptar, segons l'article, paraules com "mansana" (sic) per referir-se a una illeta de cases; això ja no ho comprenem, i vos podem assegurar que, en tot cas, en lloc de "mansana (o mançana) de cases" direm "poma de cases". I és que quan la llengua s'embruta o la fas neta o fa pudor.

Bolletí de l'Obra Cultural Balear
d'Algaida.
Revista mensual. D.L.P.M. 495/80
Domicili: Rei, 1. Algaida.
Imprimeix: Apóstol y Civilizador.
Petra.ES SAIG només es responsabilitza
de l'editorial.

Dirigeix: Delfí Mulet
Administra: Directiva Obra Cultural
Mecanografia: Mireia Mulet
Col.laboren: Pere Mulet, Joan Trobat,
Joan Mulet, Biel Bibiloni, Catalina
Martorell, Biel Sastre, Miquel Fiolet,
Xesc Oliver, Víctor Andreu, Víctor
Mulet, Miquel Serra, Antònia Maria
Mulet.

CALAIX DE SASTRE

"Entre Déu i el dimoni no hi ha més que un malentès"

(Bearn, Llorenç Villalonga)

El perill era imminent. Prou que les autoritats havien maniobrat per protegir els seus vassalls contra la bèstia ferotge, però ella ja era aquí.

En una primera fase, ells, les autoritats, havien menyspreat el poder de la bèstia. Bravejaven, fanfarrons incorregibles, d'haver-la soterrada a la més lúgubre, fonda i polsosa de les fosses. Però de tant en tant, a les nits de lluna plena, encara la bèstia deixava sentir el seu xiscle amenaçador. Són les darreres esperonejades de qui ja és dins la caixa, deien les autoritats per tranquil·litzar les veus d'alarma; impàvids, no davallaven de la seva poltrona.

I de cada vegada més fatxendes; i de cada vegada més xiscles. Fins que allò ja no admetia discussió: la bèstia era viva, ben viva. La humilitat només la practiquen els dèbils. ¿Com gosava, animal repugnant, aixecar-se contra els posseïdors de totes les virtuts humanes i divines? Provaren de clavar-li una estaca enmig del cor, tal com diuen els tractats, però el remei havia d'anar acompanyat d'una bona dosi de por i de prudència, i ells no estaven per aquestes berbes.

La realitat exigia un canvi d'estratègia: del menyspreu i de la burla passaren a l'exaltació dels poders malèfics de la fera. No es posaren d'acord sobre les xifres. ¿Vint mil milions? ¿Seixanta mil milions, els litres de sang humana que l'animal podia xuclar en un sol dia? ¿Quina importància té la precisió, si només de sentir parlar de tanta sang els vassalls ja tenien marejos i vòmits?

Celebraren reunions, les autoritats i els vassalls, per pregar tots plegats contra la presència del maligne. Els sacerdots, braços enlaire, repartiren invitacions, invocacions i entrepans eucarístics; i desafiaren l'animal amb l'arrogància i la desimboltura dels toreros més pinxos. I bramulava la plaça.

La televisió repetia una vegada i una altra les consignes per guanyar la guerra. Portes obertes com a demostració de fe i d'esperança -la caritat, millor deixar-la per a d'altres ocasions- però amb la creu i el manat d'allà a un lloc ben visible per protegir-nos de la visita indesitjada.

Tot fou en va. Ella, la bèstia vampírica, la fera ferotge, l'animal repugnant, la vaga, ja era aquí.

EN CALAIX DESASTRE

M'HAN DIT QUE DIUEN

Suposam que no estranyarà a ningú que tornem a parlar de les síquies i les obres del clavegueram d'Algaida ja que segueix essent el tema principal de conversa, sobretot de les dones que s'estan tot lo sant dia amb la granera i regadora a la mà. Però ara ja hem sentit més converses sobre la durada d'aquestes obres que sobre les molèsties que ocasionen. El problema que sembla preocupar més és si per sant jaume estaran asfaltats els carrers o no, sobretot Sa Plaça i els seus voltants, i per on han de passar les carreres...

Ens han dit que, a la fi, han posat al cobrament els rebuts d'aigua de l'Ajuntament, de fa tres o quatre anys. Suposam que hi haurà problemes, ja que a qualcú li pegaran un bon esclafit; bé, aquest cas el tendran previst, donant facilitats de pagament... El que no ha dit ningú com ho faran amb els comptadors que no han funcionat des de fa... ningú sap quants de mesos o anys... En una paraula, deia un, que m'agradaria saber què ha pagat l'Ajuntament en concepte d'aigua i quina quantitat ha recaptat durant el mateix temps, a veure si els que no tenim aigua de l'Ajuntament també l'hem pagada, l'aigua que han empleat els que tenen aquest subministrament.

Bé, i, per acabar amb el tema de l'aigua, un que va passar per Son Micola va veure que el safareig de l'Ajuntament vessava per damunt i, deia aquesta persona, segurament no serà la darrera vegada, ja que no es veu massa moviment per posar el transformador de GESA. I funcionant amb una alternadora, que s'ha de carregar de gasoil, i estar atent de si està buit o ple el dipòsit, per molt que es preocupi l'encarregat, és impossible que no hi hagi cap "fallo", tant perquè el dipòsit quedi buit, com perquè vessi.

Com cada any, pel mes de maig, són molts els algaidins que van a Castellitx a missa, els diumenges horabaixa. I també com sempre, la gent es demana què passa amb el retaule gòtic, que tanta falta ens fa als que estàvem acostumats a veure'l allà. I la gent es demana si qualque dia el podrem tornar a contemplar al seu lloc, que, sens dubte, és Castellitx, i no cap museu de Ciutat, ni tan sols d'Algaida: és a La Pau de Castellitx on els algaidins el volem. Això sí, tal com van les gestions de la restauració, és possible que ja siguin els nostres nèts, els que li puguin veure.

Acaba la lliga de futbol, i ens han dit si també acabarà enguany la vida de l'equip de regional. Fa tantes vegades que ho hem sentit a dir, que no ens ho acabam de creure, però tantes vegades... L'any passat ja ho comentàvem, que seria una llàstima que quan hem aconseguit un camp municipal i uns vestidors (un dia o altre els acabaran) desaparegués el futbol de categoria regional d'Algaida, després d'una vintena d'anys de vida. Aviat ho sabrem, però el que sí sembla clar és que en el pitjor dels casos, si desapareixia l'equip de regional, els que s'anomenen de "base", és a dir, els més joves, seguirien endavant, al manco mentre el grup de pares que n'estan al front no es cansin. En tornarem a parlar el mes que ve.

I tampoc hem sentit a parlar del dinar que solia fer la Cooperativa dels pagesos, devers Sant Isidre, que ja fa temps que ha passat. Si l'han de fer, i els socis diuen que l'únic benefici que en treuen és el dinar, troben que sí que l'han de fer; hauria de ser aviat, que després ja fa massa calor.

Altres vegades aquest Sord ha parlat de la necessitat que una institució com l'Ajuntament es faci càrrec del reciclatge de tota una sèrie d'objectes que es podrien tornar a aprofitar. Doncs bé, un dia d'aquests han aparegut per Algaida uns papers que diuen que es posa en pràctica aquesta idea, amb la col.laboració de la Parròquia i l'Ajuntament. Ho volem dir, perquè després n'hi ha que diuen que ens fixam només amb lo dolent, i no, quan hi ha coses positives, procuram treure-les a llum. És una iniciativa que esperam tengui la resposta del poble.

UN SORD

FOTO ANTIGA

Aquesta foto té prop de 40 anys i es va fer amb motiu d'una Santa Missió que se celebrà a Algaida. Entre els nins que hi surten hi trobareu: Biel de Son Lluç (que fa de Bon Jesús), Biel janer Manila, Miquel Bibi, Xisco d'es Molí de n'Andreu, Nofre de Can Just, Biel Vicó, Rafel Magallot, Bernat de Sa Cabana, Bernat Bondia, Guillem Fosca, Joan Canals, Nofre Rapinya, Jordi Salem, Miquel Fiolet, Joan Selleter (?).

L'AJUNTAMENT INFORMA

10 JORNADA DE TREBALL PER ALS REGIDORS DELS AJUNTAMENTS DE LA MANCOMUNITAT PLA DE MALLORCA.

Al saló d'actes de Modelmón, el proper dia 6 de juny es celebraran les primeres jornades de treball per als regidors dels Ajuntaments de la Mancomunitat Pla de Mallorca.

A aquestes jornades es tractarà sobre la feina realitzada per la Mancomunitat i els projectes de futur, mitjançant l'anàlisi d'àrees com la de pressupostos, cultura i esports, Acció Social, foment, etc... Per explicar aquests temes intervindran el President i Vice-President de la Mancomunitat, els senyors Pascual i Ramonell respectivament, així com els batles de Sineu senyor Matas, el de Maria de la Salut, senyor Oliver i el d'Algaida Francesc Antich.

La jornada comptarà també amb intervencions del Director General d'Economia de la Conselleria d'Economia i Hisenda, Andreu Font; del President de la Subcomissió de Mancomunitats a la FEMP, i del President del Consell Insular de Mallorca Joan Verger Pocoví.

L'acte es tancarà amb un dinar al Restaurant Binicomprat, i la cloenda serà a càrrec del Batle d'Algaida Francesc Antich i del President del Consell Insular Joan Verger.

CURSET DE NATACIÓ

Com cada any en coordinació amb la Mancomunitat Pla de Mallorca, l'Ajuntament d'Algaida organitza el curset de natació.

La durada del curset serà de dos mesos, juliol i agost, de dilluns a divendres, una hora diari.

L'horari (dematí o horabaixa) es decidirà segons la preferència de la majoria.

El preu de matrícula per persona serà de 3.000.-pta mensuals. El lloc serà a la piscina del Restaurant "Oasis".

Els interessats ja es poden apuntar a l'Ajuntament; es pot triar entre apuntar-se per a un mes o per a tots dos.

ESCOLA MUNICIPAL DE MÚSICA

El passat dia 23 de maig, es va dur a terme a l'Ajuntament d'Algaida un acte amb l'alumnat de l'Escola per tal d'escoltar tot una sèrie d'instruments amb la finalitat que els alumnes es decantin per un o altre instrument. Per aquest acte comptarem amb professors d'altres Escoles, de la Banda Municipal de Palma, etc...

El termini de matrícula de l'escola pel curs que ve, acaba el dia 31 de juliol. El lloc de matrícula és a l'Ajuntament, el dimecres de 16'30 hores a 20 hores i els dissabtes de 9 a 18 hores.

Per a més informació us podeu adraçar a en Biel Torres (tel. 665084), Francesc Ramis (tel.665475) i Jerònia Cañellas.

Els preus són els següents: Solfeig, 1.500pta. al mes. Instrumentació, també 1.500pta. mensuals.

L'AJUNTAMENT INFORMA

La Banda de Música d'Algaida va actuar a Campos a la Trobada de Bandes que cada any organitza el Consell Insular. A aquest acte hi va assistir el Batle d'Algaida.

XARXA D'AIGUA

L'empresa adjudicatària de les obres ha ofertat a tots els qui estiguin interessats, la possibilitat de realitzar les obres consistents en deixar instal·lat el comptador a la façana, realitzant les obres consistents en fer regates, foradar la façana, instal·lació de la porta, el comptador i els pertinents mecanismes. El preu establert, de moment, és de 23.244.-pta. Els qui no estiguin interessats en l'oferta de l'empresa se'ls deixarà una comporta damunt la voravia ("acera") amb una clau de pas.

L'Ajuntament anirà passant casa per casa a fi de facilitar-vos la informació; de totes maneres, en cas de tenir algun dubte, passau per les oficines de l'Ajuntament que vos atendran i aclariran qualsevol pega.

Si fos possible tècnicament, seria interessant que les escomeses d'aigua potable i de sanejament s'empraria per a més d'un immoble, ja que els mecanismes d'una i d'altra són totalment suficients per complir amb aquesta missió.

Dins cada porteta del comptador hi caben almenys dos comptadors, per tant, també és possible realitzar un sol nínxol per a dues cases, així doncs, també abaratarien els vostres costos a més de no malmetre tant les façanes dels vostres edificis.

Una vegada realitzades les obres cada interessat haurà de contractar el suministre a l'Ajuntament o organisme encarregat d'explotar el servei d'aigua, però sobre això ja us anirem informant.

De totes formes us pregam que de tenir algun dubte no estigieu gens cohibits en venir a demanar informació, per això teniu les oficines de l'Ajuntament, i el Batle cada dimarts i dijous de 18 a 20 hores a la vostra disposició.

XVIII MOSTRA DE CUINA MALLORQUINA

Aquest mes varen tenir lloc al restaurant Binicomprat dos actes en relació a la XVIII Mostra de Cuina Mallorquina.

A aquests actes hi assistí el Batle d'Algaida, representants de la Conselleria de Turisme, Ajuntament de Palma, Consell Insular, a més del President Senyor Gil i altres membres de l'Associació de Restauració de Mallorca. Dintre d'aquest acte es va atorgar els diplomes als diferents treballadors (cuiners, cambrers, etc..) que feren possible que aquesta Mostra fos un èxit. Cal esmentar que d'entre els nostres restauranters, en Manolo Salamanca del Racó de Randa i en Tomeu del Restaurant Ca'n Mateu, formen part de la Directiva de dita Associació.

És molt important que el nostre poble en la tradició que té amb aquesta matèria, empari actes d'aquest tipus i rellevància.

L'AJUNTAMENT INFORMA

CENS ELECTORAL

Del dia 1 al 15 de juny a les oficines municipals hi haurà exposades les llistes provisionals del cens electoral. Durant aquest termini de temps, tots els interessats podran comprovar si les seves dades són correctes; en cas contrari, és el moment d'efectuar les pertinents reclamacions.

SUBVENCIONS

Aquest mes de maig ens ha arribat a l'Ajuntament d'Algaida, la concessió d'una subvenció de 2.500.000.-pta. per moblar la Unitat Sanitària de Pina. La subvenció ha sigut atorgada per la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social.

EDICIÓ DE LLIBRES

De la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, ens ha arribat una subvenció de 150.000.-pta. per tal d'editar llibres relacionats amb Algaida, Pina i Randa.

JORNADES LULLIANES

El consell Insular té previst organitzar unes jornades lul·lianes a la Muntanya de Randa i concretament en el Monestir de Cura.

A aquest acte, hi col·laboren també els Ajuntaments i Parròquies d'Algaida, Lluçmajor, Montuïri i Porreres.

El programa d'actes prevists, serà més o menys el següent:

·Dia 5 de Juny a Algaida i a la Sala de Plens de l'Ajuntament, conferència de Pere Fullana.

Dia 12 de Juny i a Montuïri, conferència de Joan Miralles.

Dia 19 de Juny a Lluçmajor, conferència la qual correrà a càrrec de Font Obrador.

Dia 26 de Juny a Porreres, la conferència serà ofertada per Antoni Oliver i dia 28 del mateix mes de juny, al matí, concentració i cloenda al Santuari de Cura.

CAMPANYA DEIXALLES

El Grup s'Esquella amb la col·laboració de l'Ajuntament i la Parròquia d'Algaida ha organitzat per dissabte dia 13 de juny des de les 9, i fins a les 13 hores de l'horabaixa, una recollida de tota mena d'objectes reciclables (paper, vidre, botelles, pots, electrodomèstics, mobles nous i vells, roba, etc.).

Després, i cada dissabte, de les 10 a les 13 hores de l'horebaixa, es farà un dipòsit a l'antic Escorxador Municipal, situat al carrer de Palma, on hi podeu dur tota classe d'objectes reciclables.

NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL

"Bon vespre, família!", digué en Tomeu Salas per presentar l'acte que començava la celebració del Dia del Llibre a Algaida. I és que al local d'Obra Cultural només érem una dotzena llarga de persones, les qui ens hi havíem arreplegat per conèixer el jove escriptor llucmajorer Miquel Bezares i les seves obres més recents: Crònica del desfici (poemes) i Susanna i l'estranger (narracions). Els qui hi faltàreu podeu rectificar en part l'error llegint-los, els llibres. Seria una llàstima que no entràssiu dins un palau ple de sirenes -símbol de la impossibilitat de l'amor- somnis, desijos i obsessions -l'amor i la mort sempre presents. Blai Bonet, reconegut per Bezares com un dels seus mestres, ha escrit que "l'home-pardal sempre es fica endins, mentre l'home-colló roman a la porta i amb la clau a les mans". Idò ja ho sabeu.

L'endemà -diumenge matí, sa Plaça, sol, calor i pols- l'assistència ja fou més majoritària. Infants, joves i grans tinguérem l'oportunitat de mirar, palpar i, si convenia, comprar llibres. No podem donar, mercenatges estadístics del temps dedicat a cada acció, però, i resumint, férem de tot.

ACTIVITATS PREVISTES

Dissabte dia 13 de juny, a les 21'30 h, hi haurà al nostre local social una activitat que vos recomanem vivament. Farem la nostra particular celebració "Quinto Sentenario" -una més, i que no sigui la darrera- escoltant el senyor Froilán Viteri, membre de la Confederación de Naciones Indígenas del Amazonas Ecuatorial, que ens parlarà de la problemàtica d'aquells pobles. La conferència té un títol eloqüent: 500 anys d'opressió, 500 anys de resitència, i convé que l'escolteu en directe, no fos cosa que la televisió només en donàs un petit resum.

PUBLICACIONS REBUDES

ACTA, Fundació per a les idees i les arts, ens ha remès el seu llibre Les Illes Oblidades, que recull les conferències realitzades ara fa un any a Barcelona, amb intervenció de destacades personalitats polítiques i culturals, al voltant de les transaccions econòmiques, les interaccions culturals i els acords constitucionals entre les Balears i Catalunya. Quan llegigueu aquestes retxes, el llibre ja haurà estat presentat a Palma pels senyors: Alexandre Forcades, Conseller d'Economia i Hisenda del Govern Balear, i Miquel Roca, Secretari general de Convergència Democràtica de Catalunya.

FESTA DE CASTELLITX

El mes passat vos oferírem els treballs guanyadors dels premis de poesia i glosat del Certamen Literari de Castellitx d'enguany. Avui vos presentam l'obra guardonada amb el premi de narració.

Reiteram el nostre agraïment a la Comissió Organitzadora que ens ha permès publicar aquests treballs.

LA MOIXA

Estic ajaguda sobre la catifa del menjador. Alguna cosa em molesta a l'esquena i pens que un canvi de postura ho pot solucionar. Aleshores, m'assec i escolt la remor del vent. No hi ha soroll. El veïnat està tranquil; la noia del tercer no canta i el lloro del quart deu dormir la sesta. Només els vidres que fan paret amb la cuina tremolen; dintre, hi veig reflectida la finestra principal. No hi fa fred aquí dins. El sol entra i em cobreix com una flassada de llana dolça. M'encalenteix els muscles i em fa sentir plena de vida. Fins i tot em vénen ganas de fer un estirament ben gros, per desentumir els ossos, deixondir el cervell. De cop, se sent lladrar un ca (no n'he vists molts, però sé que són uns éssers peluts, agraïts i plens de puces); m'hauré d'enfilair a la taula per veure com és i, mira'l, ja ha fet una gràcia davant l'entrada de l'edifici (en sortir de casa, ja li amollen. Això també ho sabia dels cans). L'amo mira per tot arreu; sembla empegueït, però encara no ha tret (ni treurà) de la butxaca un paper per recollir el regal. Crida el seu millor amic i comença a caminar de pressa, com si l'encalçàs la policia. Llavors, un altre dia, a la feina, probablement es queixarà de com estan de bruts els carrers i dirà que ell paga els impostos perquè els facin nets, aquests poques-vergonyes de l'Ajuntament. Què hem de fer? El món és així; i jo el contemplant des de la finestra del menjador, amb silenci, amb humor, amb fàstic de vegades, perquè el món és per riure i per plorar al mateix temps.

Vaig a mirar el calendari. M'agrada saber quin dia em trob. Qualque temporada he perdut la noció del temps i ha vingut Nadal sense temer-me'n. No és que per a mi siguin molt importants les festes, és que m'estim més prevenir-me. M'explic. Quan s'acosta aquest temps de llum i joia, ella cerca pels armaris un caramull de capsos, capsetes i capsotes i enllestex una mena d'arbre del qual pengen unes bolles lluentes. També col·loca damunt l'aparadora una maqueta de jardí surrealista amb figures estàtiques. Tot això, juntament amb el renouer que fa la gent que ve per casa, em produeix un efecte d'esverament total. Em pos histèrica i, si no estàs prevenguda i m'amagàs allà on no em poden trobar, succeiria el que va passar el primer any de viure aquí: el ventre se'm va descompondre per morde la nerviada i vaig anar cop-piu durant quinze dies horrorosos d'entrades i sortides, d'udols i xiscladisses.

Tanmateix, tot té el seu aspecte positiu. Parl de l'arbre i del jardí. El primer cop que el vaig veure no el vaig reconèixer, perquè jo sé com són els arbres i allò no s'hi assemblava gaire. Després vaig sentir que l'anomenaven "Arbre de Nadal" i vaig saber que érem a Nadal i que allò era un arbre. L'única gràcia que posseeix aquest objecte (estèticament és insalvable) resideix en les bolles lluentes que hi romanen penjades. Si les toques, es mouen; si les colpeges, cauen i es trenquen. També es pot fer tombar l'arbre, però ja és més difícil. No he arribat a tenir

força a bastament. Per ventura enguany, que som més grossa, ho aconseguiré. Quant al jardí, quina meravella! Fa dos anys vaig amagar una doneta de fang sota la tauleta del televisor i la vaig fer tornar boja a ella. L'any passat simplement vaig estirar la tela que servia de base i m'ho vaig carregar tot. Però em va sortir car; m'aglapiren i em posaren el cul ben blau. Paciència. La pròxima vegada ho faré quan no hi hagi ningú i m'ajeuré un parell d'hores davall el llit petit, fins que ella se n'oblidi. Crec que, si vull viure molt de temps ben alimentada, he de desenvolupar la capacitat de l'intel·lecte al màxim. Tot està en la idea de fer-li creure que sempre jugam ella i jo, i que l'estim, i que no puc viure sense ella, i que, quan no hi és, el món esdevé trist i fosc, com una nit sense lluna.

La claror del dia s'arrossega just pel punt de l'estora on ho sol fer a aquestes hores. No estaré molt a sentir-la arribar. La porta d'abaix, les petjades a l'escala, rítmiques i familiars, la clau, una rodada, una altra i, després, per fi, la veu melòdica, clara i sonora. Bé, d'acord, seré sincera; en realitat, és un aldarull que desperta l'estómac i el reconforta, perquè sap que la cridòria es relaciona directament amb allò que anomenam omplir el gavatx. Hauria d'esser més agradable, per ventura, més pilota i acudir a fregar-me per les seves cames, però com que la ració és segura i estic ben calenteta al sol, pas de qualsevol efusió gratuïta. Ella s'acosta i em demana com va (m'acaronar el cap, les orelles, no em desagrada), si he fet qualche desastre. Doncs sí que n'hi he fet una de ben grossa, però com que no puc parlar, cluc els ulls i faig cara de bona nina. No em moc, no contest, només la interroga el meu olfacte (quina olor més rara! Sembla que hagués trepijat una merda, aquesta) i ella es dirigeix cap al vestidor (on deixarà la roba que duu, la bossa i les sabates que fan tuf de merda i sortirà vestideta amb una mena de dues peces buatat, de colors estridents que li està un mal-te-toc-pesta). Ara ve quan m'he d'amagar. Si no ho faig,

me'n duré una batculada i no tenc ganes de rebre. Amb la panxa buida, no; més tard, en haver-me inflada de croquetes de salmó, qui sap. Hi ha hagut sort; la porta està oberta i vaig cap a les habitacions. Entr dins la més petita i m'enfil damunt el prestatge on dorm, avorrida per la quietud, una bossa de viatge negra. M'introduesc en el seu si matern. Mai no em trobarà. Si sabés riure, ara seria el moment de fer-ho. Quina comoditat! Ara escoltaré tot quant passi amb molt de silenci. No em puc permetre el luxe de que em descobreixi. Li he compixat la moqueta del vestidor. Al racó de darrera la cadira, hi ha una taca més fosca que es destaca per la pesta que desprèn (diuen que és tan horrible, però jo necessit sentir la meva pròpia essència per saber que estic viva. Em mareja tant la pudor que fan ells!). Segur que ja l'ha vista. Silenci, tensió, ara l'ensuma, s'agenolla i hi fot el nas damunt. De sobte, un crit, un reneç i un "on t'has ficat, punyètera?" Passes, "et trobaré", amenaces, ràbia. Jo faig un badall dins la bossa. Hauria d'aprendre a tancar cremalleres, però és molt difícil. Així no sentiria aquest escàndol, per un no-res, quina estupidesa. Hauria d'entendre que, quan em trob tota sola, m'agrada escampar la meva presència per la casa i passejar-me sentint-me per tot arreu, destriant les aromes més subtils i cercant una altra possible evidència de la meva espècie. És com quan m'esmol les ungles al sofà. Així tothom sap que és meu perquè la flaire l'envolta i el fa meu, tot ben meu. Bé,

no fa res. Ara m'agombol un poc més aquí dins i quan li fugi l'endimonia-da sortiré a menjar-me les croquetes que fan gust de salmó sintètic, de cartró usat, de fàbrica bruta, però que, segons ella, tenen tantes vitamines i són tan bones pel pèl, per a les dents i per a la vista, que, en rossegar-les, pens que deu esser veritat i procur ignorar que s'aferren als budells i que m'inflen les entranyes.

La nit ens ha cobert una vegada més i la lluna es passeja entre les llumetes que pinten el cel. Abans, la nit i el silenci es podien relacionar, però a ciutat això és fora de lloc. Seguit, seguit, passen cotxes i persones que riuen i canten. A la clínica del costat se sent una remor d'entrades i sortides que em mareja i ell, immobilitzat pels seus somnis, ronca com un vertader seductor (si no fos així, ella no ho aguantaria).

Es curiós que les parelles humanes s'ajuntin per a sempre. Em crida l'atenció que un home i una dona en la seva plenitud sexual perdin el temps compartint també tots aquells moments que no estan al llit. És tan estúpid! Sobretot, quan aquests moments són tan mals de passar com en el seu cas. Ella, en arribar, es posa a treballar a la cuina i a posar la taula, però no menja res fins que ell no arriba (això és una altra cosa que no he entès mai). Ell ve mort de fam i de cansament demanant què hi ha per dinar. Després s'asseu a la butaca i es condorm pesadament. Sembla un sac.

No parlen, no es toquen, no riuen; es dediquen a deixar passar l'estona fins que torna a esser hora de preparar l'àpat del vespre i llavors es posen la tele. De vegades, però, criden i s'insulten, es renyen i discuteixen sense ordre. A ell se li encén el rostre; a ella li surt aigua dels ulls i m'acaronen el cap i la panxa amb la boca torta i els parpells vermells. Quan ocorren aquestes coses, don grà-

cies per no tenir el privilegi de la paraula. Sé que si jo pogués xerrar, també diria pensaments feréstecs i em penediria després d'haver-ho fet. Tot això em fa pensar que tant l'un com l'altre viurien millor pel seu costat, sense cap mena de compromís que els lligàs a una casa i a un món comú, al meu estil, tractant de divertir-se el màxim tot sol o acompanyat, vivint el present i assumint el paper de xigala (les formigues són avorridíssimes).

Què és aquest renou? Crec que acaba d'arribar... Sí, és ell, el meu estimat. No passa cap vetlada que no s'acosti a miolar per aquí abaix. Jo, que estic boja per ell, escolt la seva veu dolça i els seus missatges enredosos amb delit. Fix el nas a la finestra i el contempl al.lucinada, com si fos l'únic exemplar masculí de la meva raça que hagués vist mai. Bé, de fet, va esser el primer mascle en el qual vaig reconèixer quin aspecte tenien els mascles de la meva espècie. Era una nit que s'assemblava a aquesta i jo sols havia complit cinc mesos, però ja notava al punt més interior del meu cos una sensació estranya, com un desig d'alçar els darreres contínuament. El foc m'omplia els baixos i jo cridava la meva ànsia arrossegant-me per terra. Ella m'avi-ciava més sovint i em deia "pobreta meva!" Ell es compadia de mi, però es cansava aviat. Cap dels dos podia entendre res de res. Només esperaven que m'aturàs de fer espants i parlaven d'unes píndoles alleugeridores dels meus mals. Ara ja m'hi he acostumat. Sé que mai no em deixaran sortir d'aquí i per això fix el nas a la finestra i veig el seu pèl roig, els ulls rodons i lluent com pedres precioses. Em mira i el mir i després d'una estona s'acaba tot. Encara que en tenguí d'altres, és fidel a la visita. Això

m'ha de bastar. No puc fer altra cosa que resignar-me i valorar el fet d'estar ben mantenida tota la vida, de dormir damunt l'estora al costat del radiador i d'esser considerada un membre més de la família. He d'oblidar l'eterna virginitat i esborrar del cervell els instints de reproduir-me.

No em trob gaire bé. Hauré d'empassar-me un grapat d'herbes del cossioll groc. Potser hagi abusat del pollastre, però era tan bo! (quan em posen un plat de menjar de veres no em puc aturar). I aquestes cuixes que ja no són el que eren. Abans estava més grasseta aquesta. Ara tot són ossos. Estirada com estic, sempre dormia com una rabassa; ara, he de trobar la postura. Tenc el ventre com una xeremia i... Ja està; quin gust. De moment dissimularé i sortiré defora. Al pati s'està molt bé quan no hi fa fred. Més tard hi tornaré i jugaré amb els cordons de les sabates. Li encanta.

Tanta sort que a entrada de fosca no se sent massa xerrameca pels pisos. La del tercer surt a replegar la roba. La del segon renya el seu home en un

to raonable i els nins ja tenen la truita dins la boca i no piulen. Quina felicitat! Ve el bon temps: fora estufes i radiadors, fora estores! Visquen el sol i les nits caloroses! Sols finestres obertes i aire suau. I la casa no fa pudor d'aquells cilindrets que es calen foc i que foraden els pulmons. És una delícia. He d'admetre que si bé la meua vida és una agonia, existeixen algunes coses bones. A pesar de tot, en poder, me n'aniré. Començ a estar un poc farta de nutrició perfecta i de benestar inútil i gratuït. No servesc per a res. Ni tan sols som garrida (perquè la gent digui "Oh, quina moixa més plantosa!"). No. Som negra i petita i no estic gens grassa. Tenc el pèl curt i cara de mala llet. Això sí, som ben deixondida. Qualsevol gràcia que em mostrassin l'aprendria, però no vull. Ja està bé d'esser l'animalet de companyia que, a més a més d'estimar l'amo, l'ha de fer riure. Per aquí no passaré. Abans agafaré el bolic i partiré a veure món. Però aquesta serà una altra història.

ANTÒNIA CAPO AMENGUAL

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Catalina Puigserver Cantallops. Va morir dia 19 d'abril als 96 anys.

Josep Munar Morro. Morí dia 16 d'abril a l'edat de 79 anys.

Felip Ballester Amorós. Va morir a Pina dia 7 de maig als 60 anys.

Miquel Llach Mulet. Ens deixà dia 11 de maig i tenia 84 anys.

Toni Mulet Amengual. Va morir dia 29 de maig als 60 anys d'edat.

Josep Juan Pujol, fill de Vicenç i Tola. Va néixer dia 6 de maig.

Joan Xavier Bonet Garau, fill de Josep i Catalina. Vengué al món dia 7 de maig.

Bartomeu Vidal Servera, fill de Francesc i Catalina. Va néixer dia 21 de maig.

NAIXEMENTS

Els Molins Fariners d'ALGAIDA

avui: **MOLÍ de n'ANDREU**

Es troba situada aquesta edificació al número 57 del carrer d'Es Cavallers i, si exceptuam el molí d'En Falconer, és el que es trobava a major altària dels emplaçats als afores del casc urbà. Per obtenir una visió retrospectiva d'aquest molí i del seu entorn, vos suggerim que repasseu a la col·lecció d'ES SAIG el nº 133, pàg. 22, on publicarem una fotografia antiga, feta des del campanar per mestre Pere Mascaró devers l'any 1930, que permet albirar dins la llunyania el solitari molí de n'Andreu.

La data de la seva construcció no figura escrita a cap de les parts primitives que encara resten en peu, després de les grans reformes que ha sofert al llarg dels darrers 55 anys, en dues etapes. Si no fos per la torre que el delata, seria molt difícil endevinar que allà hi havia un molí fariner.

La configuració bàsica d'aquest molí constava de quatre naus de bòveda de canó en forma de creu esvàstica perfecta que envoltaven la torre, a la qual el moliner havia de pujar forçosament per la mateixa escala exterior que els clients usaven per muntar a l'envelador. Aquesta escala arrancava vora el portal forà d'accés a les cases, encarat al frontis principal i esbiaixat respecte a l'actual alineació del carrer d'Es Cavallers (vegeu-ho als plànols adjunts). La nau principal, dibuixada a punts, va desaparèixer per complet durant la primera reforma que tengué lloc l'any 1937. Al seu lloc s'hi bastí un aiguavés i mig, aprofitant els espais morts que la nova alineació permetien. L'aiguavés del nou frontis principal quedà

configurat amb el portal forà, el batiport i l'arc centrats, amb un dormitori a cada banda. Després de l'arc entre aiguavessos quedà un distribuïdor de forma quasi triangular amb el sòtil mig sostingut per l'antiga paret del molí. D'aquí s'accedeix a la cuina, a la sala d'estar i als baixos de la torre, que es convertí en una zona de pas, perquè s'hi obriren dues noves portes: una que comunicava amb la portassa i l'altra amb la sala d'estar, que amb les reformes de fa cinc anys quedà novament condemnada per convertir-se en prestatges decoratius.

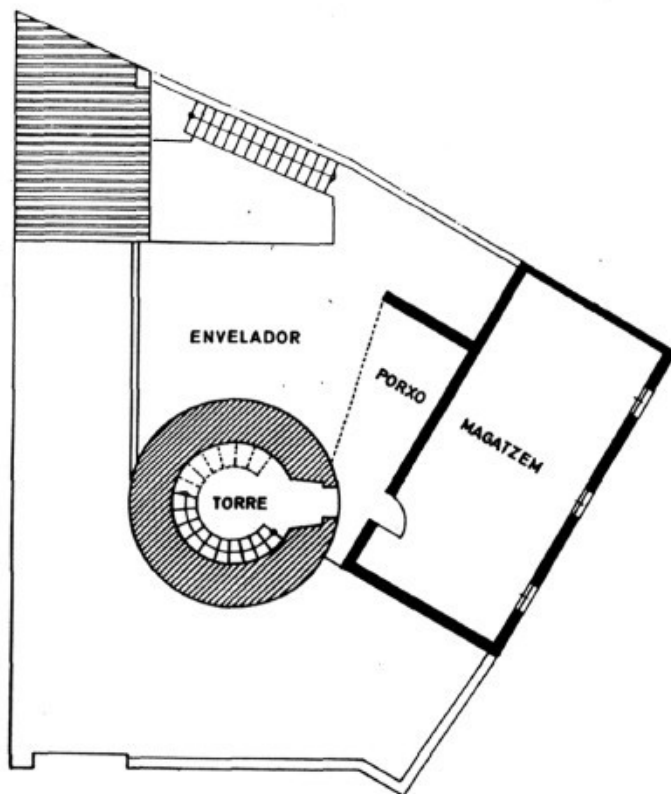
La bòveda de la nau de la sala d'estar fou substituïda per un forjat pla degut al seu mal estat de conservació. També a la part de la portassa s'hi féu la mateixa operació, així com a més de mitja nau posterior, d'esquena al passatge. De tal manera que actualment només queda un tros de bòveda de canó, d'uns quatre metres de llargada, com a testimoni del que foren aquestes naus. Ara fa cinc anys al racó d'aquesta darrera nau, ocupada per un dormitori, hi construïren un nou quartet de bany que ventila pel passatge posterior.

Adossat al primitiu molí ja hi existia una antiga porxada, amb el forn de coure pa i una xemeneia, configurant un patí ajardinat que conté una escala bastida també l'any 37 i substituïda de la que hi havia al frontis principal.

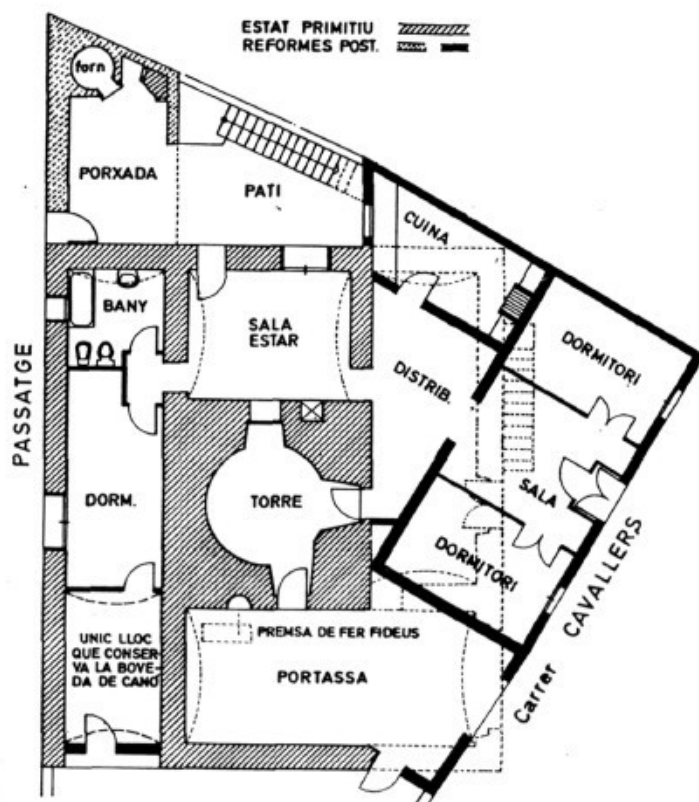
Damunt el terrat d'envelar hi construïren un magatzem-graner, protegit per un porxet que arriba fins al portal d'accés a la torre. Aquesta torre té un diàmetre interior de 3'12 metres (una de les més amples que hem trobat fins ara), amb la tradicional escala de caragol que mena primerament al piset on, a través del tremujó, s'ensacava la farina mòlta al replà superior, sostingut per les dues clàssiques jàceres d'alzina.

Normalment quan els molins fariners deixaven de molturar desmuntaven els mecanismes i baixaven les moles per demostrar que ja no estaven en funcionament i estalviar-se renovar la llicència fiscal. En el cas del molí de n'Andreu anaren més enllà, perquè llevaren a més del capell tots els mecanismes del molí inclòs el congreny inferior -fix a la torre- i rebaixaren prop d'un metre i mig la seva altària, posant la nova teuladeta, a un sol vessant, ran de les finestretes de ventilació.

El topònim d'aquest molí li ve donat perquè els successius propietaris, tots d'aquesta família, tenien aquest nom de pila. El darrer moliner que hi molturà fou l'amo Andreu Garcies que morí l'any 1918 (s'any des grip,

PLANTA ALTA
ESCALA 1:200

PLANTA BAIXA
ESCALA 1:200

malaltia que, com sabeu, aleshores era incurable). Aquest el va deixar al seu fill Andreu Garcies que per manca de descendents directes, quan va morir l'any 1973, deixà l'herència del molí a la seva dona, amb la volun-

tat expressa que a la seva mort en fos hereva la néta del seu germà Gabriel, na Jaumeta Garau Garcies, que és la propietària actual.

Els mecanismes del molí foren repartits entre els parents del darrer moliner. A un li tocaren les veles, a l'altre el rest, o el tafarell, o la roda, etc. Una de les moles anà a parar al seu nebot Gabriel, de Ses Case Noves, però els parents joves no se'n recorden del seu destí final.

Quan feia anys que havia deixat de funcionar el molí, l'amo Andreu garcies -fill del darrer moliner- instal·là dins la portassa una premsa de fer fideus. Hi anaven les clientes i se'n cuidaven de fer la pasta; l'amo només manipulava la maquinària. Na Jaumeta ens contà que hagueren de fer

un forat al mur de la torre, en forma de capelleta, per maniobrar millor aquell artefacte mecànic. La fabricació de fideus es perllongà inclús fins als anys de la guerra civil i l'època de fam de la postguerra, quan les necessitats obligaven altra vegada a fer farina i pasterades d'estraperlo.

Ens despedirem aquest pic amb una cançó recollida de fonts orals familiars que fa referència a aqueixa darrera activitat que tenia lloc dins la portassa del molí de n'Andreu. Diu així:

Val més aquest "garbo" teu,
que tots es pla de Son Reus;
si et véns a ventar fideus
serà en es Molí de n'Andreu.

Text, plànols i fotografies:

MIQUEL SASTRE "FIOLET"

NOTICIARI

PLUVIOMETRE

Si és vera que per l'abril cada gota val per mil, no ens podem queixar ja que hi ha hagut unes quantes pluges molt beneficioses, unes a principi i les altres a finals de mes. El cert és que fins dia 30 havien caigut 81'2 litres, que els sembrats un poc tardans han agraït .

ESCOLA MUNICIPAL DE MÚSICA D'ALGAIDA

Vos havíem d'informar d'una sèrie d'activitats de la nostra Escola Municipal de Música, però com que aquesta informació la podeu trobar a les pàgines de l'Ajuntament vos hi remetem per no haver-les de repetir.

MANCOMUNITAT PLA DE MALLORCA

El Servei de Promoció Econòmica de la Mancomunitat ens informa d'un curs d'auxiliar administratiu amb aplicacions informàtiques que es realitza actualment a Maria de la Salut. El curs consta de tres mòduls: informàtica, comptabilitat i laboral.

Les empreses o institucions que estiguin interessades en la contractació d'un alumne del curs en pràctiques (els contractes que es converteixen en definitius gaudeixen d'una subvenció de 550.000 ₧ per part de l'INEM) es poden posar en contacte amb els Serveis de Promoció Econòmica (Hospital, 24. Petra) abans del 30 de juny.

FESTA AL CONVENT DE SANT JERONI

La xerradeta d'aquest mes està dedicada a Sor Teresa amb motiu dels 50 anys de vida religiosa. A l'església de Sant Jeroni, dins la festa que se li va dedicar, actuaren la Coral de Magisteri dirigida per Baltasar Bibiloni, l'organista Arnau Reynés i en Biel Majoral amb els seus acompanyants habituals. Aquí teniu un moment de la seva actuació.

JORNADES LUL.LIANES

Durant el mes de juny s'organitzen unes jornades lul.lístiques que es reparteixen entre els pobles d'Algaida, Montuïri, Lluçmajor i Porreres, amb una concentració i cloenda final a Cura dia 28. A les pàgines d'informació de l'Ajuntament podreu trobar els detalls d'aquestes jornades.

EXPOSICIÓ DE FRANCESC LLAVINA

El nostre bon amic inaugura dia 23 de juny a les 19'30 una exposició de les seves pintures a la Sala d'exposicions de la Banca March a Ciutat. La presentació serà a càrrec de Llorenç Capellà.

LA NEGACIO DE DEU A MARX (I)

Fa uns anys, Marx era un mite; actualment és un marginat. Més allà de mitificacions i marginacions, esperem que la història valori justament el pensament d'un home que va lluitar incansablement per la causa de l'home.

Aquí no podem tractar el conjunt del pensament de Marx; ens hem de limitar a la seva crítica a la religió.

Per a la comprensió de Marx, és important conèixer la situació en què es trobava la societat del seu temps. La misèria, fruit de l'explotació de l'home per l'home, estava a l'ordre del dia. Multitud de persones eren explotades i vivien en condicions infrahumanes. Per altra part, la filosofia de Hegel constituïa un edifici teòric tan esplèndid com sospitós. La filosofia hegeliana havia resolt els problemes, però només dins l'ordre del pensament. La realitat era crua i dura. Era urgent una cura. L'església no era prou sensible a les grandíssimes injustícies socials. Era urgent donar resposta a la profunda situació d'injustícia en què es trobava la societat. Marx va intentar donar una resposta a aquesta situació.

Marx està influït en la seva crítica de la religió per Feuerbach. Considerava que en el substancial la crítica de la religió estava realitzada. Aquesta realització era obra de Feuerbach. Però s'ha de tenir en compte que Marx, a diferència de Feuerbach, està eminentment orientat a la praxi i això modifica la crítica de la religió de Feuerbach. Per a Marx, la societat està formada per una base o infraestructura i una superestructura. La base és l'economia, els mitjans de producció (eines, treball,...) i les relacions de producció (relació entre el patró i l'obrer,...).

La base condiona la superestructura que és un reflex de la base o condicions materials. A la superestructura pertanyen el dret, la filosofia, la religió, l'art, la moral... Un canvi a la base produeix un canvi a la superestructura. Marx reconeix que la superestructura també influeix dins les con-

dicions materials, però és l'economia, la base, el que fonamentalment produeix el procés històric.

Marx considera la religió com una superestructura. La religió és un reflex de les condicions materials existents a la societat. Ens trobam, per tant, amb la teoria de la projecció, però no es tracta, com a Feuerbach, d'una autoconsciència invertida, sinó d'una consciència del món invertida. Aquesta consciència del món està invertida perquè el món està invertit.

La religió és el gemec de la criatura oprimida, l'ànima d'un món sense ànima, és l'opi del poble, un consol que el poble cerca dins la seva trista situació.

La teoria de Marx no considera la religió com un producte arbitrari, no és un invent que s'hagi cercat per dominar el poble, sinó més bé un procés natural necessari. Les idees i, per tant, la ideologia religiosa són expressió de les condicions materials de la vida dominants dins una societat.

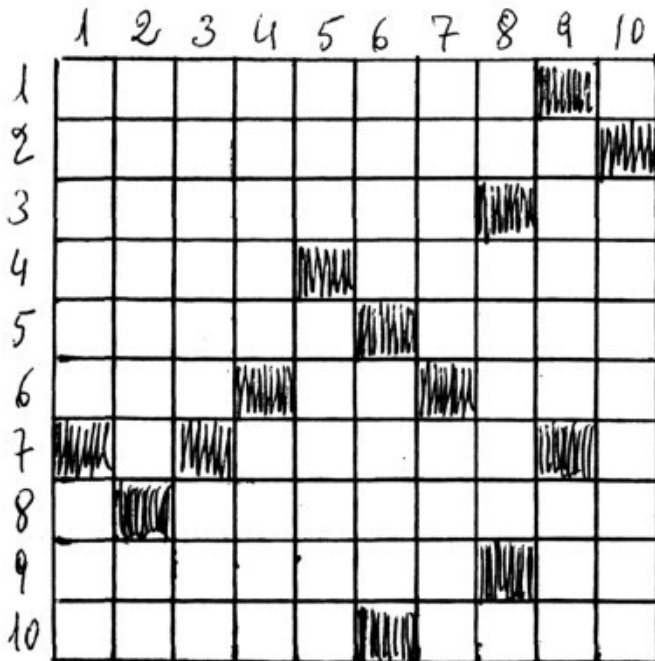
Marx no atribueix a la religió un paper purament negatiu. Certament que la religió és la sanció i la legitimació de les condicions reals existents. Però és també una protesta i un gemec de la criatura oprimida. A pesar d'això, l'esperança que ofereix la religió és il·lusòria. Aquesta il·lusió ha de desaparèixer a fi que l'home agafi ell mateix les regnes de la història.

La superació de la religió no significa la superació de totes les alienacions. L'alliberament de l'alienació religiosa és el pressupòsit de l'humanisme de Marx, però es tracta de superar les altres alienacions.

L'abolició de la religió es realitzarà mitjançant el canvi de les condicions materials. Per aquest motiu, Marx pensava que la religió estava destinada a desaparèixer, com a conseqüència del canvi de la base.

ANTONI RIUTORT

PASSA TEMPS

Horitzontals: 1. Topònim d'Algaida. Mil. 2. Insòlits, singulars. 3. Grandalla, jonquill. Interjecció. 4. Cessació, abandó (al revés). Conegut, après. 5. Donaran, lliuraran. Darrere. 6. Indoeuropeu. Pronom personal. Arrel, grapa (al revés). 7. Punt cardinal. Ombra, boscatge. Primera vocal. 8. La mateixa vocal. Ablanit, suavitzat. 9. Embarcació de transport de l'edat mitjana (pl.). Iridi (al revés) 10. Manifestada, expressada. Prohibició, interdicció.

Verticals: 1. Errant, vagabund. Lletra graga (al revés). 2. Educaré, ensinistraré. Americi. 3. Que consta de dos elements. Estava (al revés). 4. Arc acabat en punta. Callat, sobreentès. 5. Tenebres, fosca (al revés). Certa parenta. 6. Nom de consonant en plural. Causa, origen. 7. Anivellar, igualar. Afèresi d'agost. 8. Alumini. Fes bels l'ovella. Primera vocal. 9. Descansar, asseure's. Fibra, filament (al revés). 10. Mil. Reiterat, repetit.

Les solucions als mots encreuats les trobareu a la pàgina 27.

T R J U S T E M S M
 A M E L L J E I S S
 O N M A O M T U E L
 L E A A M S A Q M E
 L M N L U E T A A M
 J U A J M E L O L P
 E A A S S A A J L E
 S J E R O N I B U S
 U D E Q U E N Y A O
 S E V E I D R O J J
 N O J A C I N T S A

Sopa de lletres

Heu de localitzar 10 noms d'home que comencen amb la lletra J. Amb les lletres que vos sobrin llegireu una sentència del "Llibre de tres" de Fra Anselm Turmeda.

Solució a la passada sopa de lletres. Una vegada eliminats els deu sinònims de "dimoni", es llegeix: "Tres coses fan hom alegre: salut, riquesa e plaent companya" (Fra Anselm Turmeda).

PRESENTACIÓ

Benvolguts amics de la muntanya, siau benvinguts un any més a la celebració de la Festa de Sant Bernat de Menthon, Patró dels muntanyencs.

Enguany hem volgut sortir de la serra de Tramuntana, per anar a una modesta altura del Pla de Mallorca: la serra de Galdent, concretament al puig de Son Roig d'Algaida.

"...Aquí no és troba ni l'altiu paisatge de superbs espadats, aclaparadores altures o profundes i solitàries esclertes o barracades; ni l'harmonia i sorprenent bellesa de colors i de formes aconseguides amb la unió del mar i la terra, en les lluminoses cales rivetades de pins; ni extensos boscs ombrívols; ni esqueixades rompents marines: tan sols uns suaus i ondulats costers emplomatxats de pinarets, i diminutes i amagades valls de mansa quietud i sedós silenci, on el temps sembla haver-se adormit..." (Rutes Amagades de Mallorca Vol.8).

Aprofitarem aquest dia de germanor, per a fer, en nom de tots els excursionistes un senzill i emotiu homenatge als veterans D. Jesús García Pastor i D. Melcior Rosselló Simonet, reconeguts muntanyencs que han dedicat i dediquen gran part de la seva vida a la muntanya, donant-nos a conèixer els seus amagats racons.

LA COMISSIÓ ORGANITZADORA
G.E.M. - F.B.M.

Sant Bernat nasqué el mes de juny de l'any 923 al castell de Menthon, situat a les voreres del llac d'Annecy i propietat d'una de les més il·lustres cases de Savoia; de la seva minyonia ençà, mostrà un decidit gust i una inclinació vers les lletres i la virtut.

Malgrat la resistència del seu pare, el comte Ricard de Menthon, que el volia casar d'acord amb la seva classe, Bernat es va consagrar a l'estat eclesiàstic i, per sostreure's a la pressió familiar, es retirà a Aosta, en el Piemonte, sota la direcció de l'Ardiaca Pere, el qual admirà després en el seu deixeble exemples de vertader progrés espiritual. Preparant-se amb exercicis de la més austera devoció, rebé a l'esmentat lloc les sagrades ordres. Nomenat Ardiaca d'aquella església l'any 968, emprengué diverses missions als pobles veïns que foren de gran utilitat, principalment a les muntanyes on encara restaven signes de paganisme. Bernat tingué la benaurança de veure'ls esvaïts amb la seva predicació evangèlica.

No menys compassiu que il·lustrat, el seu cor s'interessà vivament per les penalitats que havien de patir els pelegrins alemanys i francesos que, camí de Roma amb l'objecte d'oferir llur pietós homenatge al sepulcre dels Sants Apòstols, havien de passar per aquelles escabrositats. Fundà per a ells dues hostatgeries als Alps; una sobre el MONT DE JÚPITER, anomenat així perquè hi havia un temple d'aquest déu que el Sant ve fer enderrocar, i una altra sobre la COLUMNA DE JÚPITER, coneguda amb aquest nom per una columna que també va fer desaparèixer. Aquestes dues hostatgeries, conegudes ara amb els noms de GRAN SANT BERNAT (en el punt més alt del camí de la Vall d'Aosta, al cantó suís de Valais) i PETIT SANT BERNAT (en la muntanya dels Alps Grays), des que varen ser creades foren servides amb la major generositat pels canonges regulars de Sant

Agustí. També donava socors als viatgers extraviats per les tempestes i la neu. En la seva humanitària labor fou ajudat pels seus famosos cans.

Bernat, després d'haver assegurat socors als religiosos i pelegrins que el visitaven, anà a dur la llum de la fe a la Lombardia. Convertí moltíssims infidels i després es traslladà a Roma, on aconseguí la confirmació del seu Institut. Els privilegis que el Papa li concedí foren després confirmats per Joan XIII, Eugeni IV i altres Pontífexs.

Tornà després a la Lombardia i conreà amb molta eficàcia els fruits del cristianisme, la llavor del qual havia escampat, i finalment morí a Novara dia 15 de juny de l'any 1008, als 85 anys. Va ser enterrat en el convent de Sant Llorenç, però el seu cap és venerat a MONTE JOYCE, a la diòcesi d'Aosta.

Les seves eminentes virtuts i els molts miracles que obrà el Senyor per intercessió del seu servent Bernat, inclinaren a la Santa Seu a col·locar-lo entre els Sants; va ser canonitzat l'any 1681, si bé se'l venia venerant des del segle XII.

L'any 1923, el Papa Pius XI posà de relleu l'obra i la personalitat de Sant Bernat, i el declarà per carta apostòlica de 20 d'agost, Patró dels alpinistes, esquiadors i tots els qui pugen a les muntanyes.

MANEL OSUNA

PROGRAMA

- A les 04:30 h. concentració a Son Roig (Algaida).
- A les 04:45 h. pujada cap al cim.
- A les 06:00 h. sortida del Sol.
- A les 07:30 h. missa celebrada pel Mn. Josep Estelrich.
- A les 09:30 h. a Son Seguí, festa consistent en l'homenatge a D. Jesús García i a D. Melcior Rosselló.
- Lliurament dels premis de la III Marató Fotogràfica de Muntanya.
- Berenada.
- Cloenda a càrrec d'Antoni Nebot i Soler, President del Grup Excursionista de Mallorca i de Josep A. Aguiló i Ribas, President de la Federació Balear de Muntanyisme.

RECOMANACIONS

- Convé anar proveïts de roba d'abric i llanterna.
- No encendre foc i anar molt en compte amb les llosgues.
- Respectar l'entorn i no deixar brutor.
- Seguir en tot moment les indicacions de l'organització.

AGRAÏMENT

Volem agrair especialment a la propietaria de Son Roig i Son Seguí, Dña. Maria Trobat Mas, la cessió de les seves finques per a la realització d'aquests actes.

**grup
excursionista
de mallorca**

**OBRA
CULTURAL
BALEAR
(ALGAIDA)**

**FEDERACIÓ
BALEAR DE
MUNTANYISME**

PINA

EL MOMENT DE L'ANY. La verdor dels camps comença a desaparèixer, l'herba es va mustiant i el verd dóna pas al groguenc dels sementers d'ordi i blat, que van deixant el verd per agafar poc a poc el groc, fins arribar al daurat color or que tenen abans de segar o cossetjar. Ja es veu qualche rostoll després de segar i embalar la garba de civada o el vesó. També es veuen els sementers ben llaurats i agoretats de melons i tomatigueres a la seca. Les vinyes ja esbrostades van agafant esponera i les serments s'allarguen i creixen de cada dia. El torrent ja és eixut, ja no raja, quedant qualche bassa on hi compareixen els aucells per assaciar la set. Els aspersors escupen la boirina d'aigua que dóna vida, els horabaixes, per damunt l'alfals i les patateres, formant gotes damunt les fulles com a llàgrimes d'aigua vivificant. Els aucells canten i s'afanyen més que mai per cercar menjar per surar les seves niarades, i ja es veuen els vols torpes i costosos dels aucells joves més primerençs que ja han deixat el niu. Caminam pas a pas cap a l'estiu, i ja són d'agrair les ombres dels arbres, sobretot les figueres que pareixen com a murteres, les poques que queden, de bones que van. Els picarols de les ovelles se senten de cada pic més dematí i el vespre fins més tard, a fi d'esquivar els raigs més forts i calorosos de les hores del migdia. Alguns ja han començat a fer horeta després de dinar, sana costum mediterrània, que el cos, castigat per les presses d'aquesta vida d'avui, no fa més que agrair. La gent comença a fer la vida més a l'aire lliure, gaudint dels elements més barats i abundosos que la terra sempre ha posat i posa a l'abast de tots: el sol, l'aigua, l'aire i la natura mateixa; cal, doncs, aprofitar-los i gaudir d'ells fent una vida sana, que el nostre cos i la nostra psique ens agrairan.

VESTUARIS. Ja han començat a bon ritme les obres dels vestuaris del camp de futbol. És pot dir que el buc ja està fet. És un altre pas per anar dotant a Pina de la infraestructura esportiva que ja tenen casi bé tots els pobles de l'illa. És un dret de tots els ciutadans poder practicar l'esport amb unes condicions dignes. Aquest dret també ha arribat als pineros. I tal vegada també servirà per descarregar les saturades instal·lacions d'Algaida, tenint en compte que si hi ha dutxes i enllumenat en un moment determinat els equips d'Algaida podrien fer els entrenaments a Pina, fent que les instal·lacions no estassin sense emplear i al mateix temps ajudarien a conservar-les i a que es mantinguessin en bon estat; com sabeu, les coses s'espenyen tant d'emplear-les com a vegades de no emplear-les i estar un poc abandonades.

DEFUNCIÓ. El passat dia 7 de maig va morir en Felip Ballester Amorós als 60 anys. En pau descansi.

XESC OLIVER

SANT COSME I SANT DAMIA

Sant Cosme i Sant Damià
ara se miren de punta,
convocats a tenir junta
perquè volen protestar.
Saps què diu Sant Damià?
Cosme, tu vols bravejar
i si no ho arriben a arreglar
sa campana t'hagués fuita.

Sant Cosme gira sa truita:
 Damià, ara resulta,
 t'ho dic com a cosa oculta,
 tens ses massoles de fusta
 que ja no poden tocar;
 les volien adobar
 però havien de costar
 quatre quilos d'aigua cuita,
 te donen tota sa culpa
 que les has deixat corcar.

Cosme, que ho deixam anar?
 El senyor mos destinà
 a damunt es campanar
 i hem de seguir aquesta ruta;
 som veïnats, no hi posis dubte,
 estam en bona conducta
 i no mos hem de barallar.

TOMEU "SEGUÍ"

PONCELLA, QUE ETS DE GARRIDA!

Verge poncella has florida
 a redòs d'aquest verd pi;
 la mata i el romaní
 en tot te han protegida;
 també l'espessa sivina
 te ha servit de redòs
 i aquest ullastre tan gros
 amb molta passió te mira.

El ventet frescor te brinda
 i la rosada el matí,
 el sol quan ell sol sortir
 la seva llum ja t'envia.
 Com que tu n'ets tan garrida
 a tots crides s'atenció,
 el perfum del teu olor
 a tota cosa encarinya.

Una nina te vendrà
 també a festejar-te
 perquè dins el seu alè
 un perfum hi penetrà;
 sa vista seva escampà
 i el brillo de teva flor
 digué: en aquest tresor
 de fet l'he de contemplar.

A tu se dirigirà
 i en veure't tan resplendent
 serà tot el seu intent
 que amb tu s'encarinyarà;
 sa passió li cridarà
 el teu tronquet tallar-lo,
 a altre lloc canviar-lo
 i a casa seva el durà.

Dins un pitxeret de plata,
 dedins se t'hi posarà,
 de aigua molt fina i clara
 a ell tot ho omplirà,
 perquè no et pugui faltar
 la saba que un temps xupaves
 que verge te conservaves
 dins el silvestre pinar.

A pesar que et cuidaran
 aquelles fines manetes,
 també ses clares aigüetes
 que tot moment canviaran,
 a poc a poc partiran
 a prendre grossa tristor
 perdent el brillo i color
 del tronc se desferraran.

Jo que tant te he cuidada
 perquè el meu quarto alegràs
 i el perfum que escampàs
 cosa per mi desitjada,
 me sent molt angustiada,
 teu perfum no assaborir,
 a mon cor molt fas patir
 en veure't tota esfullada.

CLIMENT GARAU

ESPORTS

FUTBOL

S'ha acabat la competició oficial pel que fa al futbol i l'Algaida de Segona Regional ha obtingut el darrer mes aquests resultats:

La Victòria-Algaida 1-1
Algaida-Llubí 2-1
Bunyola-Algaida 0-2
Algaida-S'Horta 2-2

Els nostres representants han quedat en 7ª posició a la classificació final.

Ara, com sempre, es tracta de cercar solucions de cara a la propera temporada, a veure si es forma directiva nova o segueix la mateixa. El problema és que la falta de costat del poble a l'activitat futbolística és un fet i dissortadament de cada any empitjora.

Benjamins

Els més petits continuen encara, fins dia 6, la participació en el Torneig del Consell Insular.

S'acabarà més o manco a la quinzena posició, una posició que respon a allò que és el nostre equip respecte als restants competidors. Els darrers resultats han estat:

Porreres-Algaida 2-1
Algaida-Manacor 1-1
Petra-Algaida 2-0
Villafranca-Algaida 0-1

JOCS ESCOLARS

El passat 22 de maig es va jugar a Campos la final de Mallorca de futbol benjamí; el C. P. Pou hi va participar com a campió del seu grup; es varen fer dos grups de cinc equips

jugant tots contra tots. L'Algaida va obtenir aquests resultats:

P. Pou-Aula Balear 1-0
P. Pou-Inca 6-1
P. Pou-Manacor 2-2
P. Pou - Sóller 1-0

Va quedar campió de grup el nostre representant i va jugar la final contra el guanyador de l'altre grup, el Lluçmajor, amb el següent resultat:

P. Pou-Lluçmajor 0-3

El P. Pou ha presentat reclamació per alineació indeguda del Lluçmajor. Ara bé, de totes formes, els nostres nins han estat molt bé.

També dins els jocs escolars hem de donar l'enhorabona a na Bàrbara Bibiloni per haver quedat entre les cinc primeres escaquistes amb dret a jugar la final nacional de la modalitat

a Las Palmas. Esperam que els resultats siguin favorables per na Bàrbara.

Dia 8 de maig es feren les finals de Mallorca benjamí i aleví. Els alevins del P. pou quedaren en nines classificades en segon lloc i en nins, els tercers.

Dia 29 de maig hi ha les finals infantils l'equip de Ses Escoles quedaren en segon lloc a les seves finals.

No cal dir que els alumnes del nostre col·legi han fet un molt bon paper.

Per altra banda i dins el món del voliebol hem de dir que n'Andreu Gelabert com a seleccionador de Mallorca participà al campionat de cadets, prova disputada a La Coruña; hi participaren dues nines d'Algaida: Bàrbara Vila i

Voleibol seniors. Algaida, 91-92

Margalida Ramis. Aconseguiren el quart lloc, una cota que mai havia assolit la representació de les Balears.

Dins el món del volei, n'Andreu junt amb dos companys més desenvolupen el que anomenen "operació altura" que tracta de seleccionar el joves més grans de cara a la competició del volei. Concentració i "stage" a Saragossa on en Joan Oliver Mesquida ha estat seleccionat.

CICLISME

La competició VIII Pla de Mallorca on pren part el club "A poc a poc" ja arriba al seu final (falten dues proves) amb la més que meritòria participació dels ciclistes algaidins.

L'equip figura en la 6ª posició, mentre que individualment en Rafel Perelló "Pistola" és el setè a la general i quart de 1ª categoria; en Tomeu Mulet "Gi" és el 15è a la general i 2on. com a veterà A; i en Guillem Miralles "Peret" és el 30è de la general i tercer de la categoria de veterans B. Esperam que mantenguin i millorin les posicions. Anim.

BASQUET

Final de temporada pel club de bàsquet d'Algaida "Pub Ca N'esteve" amb una més que meritòria participació ja que de vint quedaren en la 12ª posició. El bo de n'Esteve es va haver de treure la corretja per motivar els seus jugadors.

Per altra banda, els integrants del bàsquet algaidí pensen federar-se a la competició oficial

de cara a la propera temporada. Ganes no en falten, tot depèn de les ajudes i col·laboració que es trobin a l'hora de fer feina en sèrio.

SANT JAUME 92

Per Sant Jaume es farà un torneig de futbet i la inscripció d'equips està oberta fins dia 10 de juny; la competició començarà la segona quinzena amb vistes a tenir les finals per sant Jaume. Inscripcions: a l'Ajuntament

El club d'escacs d'Algaida ha organitzat un torneig d'escacs obert a tot Mallorca, lliure i amb tres premis per a cada categoria. Una prova singular que demostra el dinamisme dels aficionats al tauler, que s'atreveixen pràcticament a tot.

Els interessats es poden inscriure a qualsevol integrant del grup. El torneig durarà sis jornades i una hora i mitja per partida. Anim i a sucra el cervell.

JOAN TROBAT

C. E. Algaida. Temporada 91-92. Equip infantil

UNA XERRADETA... (continuació)

Mirau si han canviat les coses que abans tot l'hivern i tot l'estiu dúiem camisa i calces de llana; quan venien picapedrers, per exemple, perquè només hi podien entrar homes al convent per fer les feines que se suposava que no podien fer les dones, ens posàvem un vel davant la cara i tocàvem una campaneta davant davant per avisar a les monges que es retirassin; hi havia una reixa molt espessa al parlador, amb una cortina i una porteta molt petita, com de confessionari, que sols la podíem obrir quan venien pares i germans. Només teníem una hora per estar al parlador...

Jo vaig estar 30 anys sense sortir. La primera vegada que ho vaig fer va ser per anar al metge, record que era el primer dia que ens havien posat el telèfon.

Abans els metges venien aquí; jo he vist fer dins el convent fins i tot operacions de cataractes.

-Totes les monges acceptaren aquests canvis?

-Les monges actuals sí que els han acceptat, les antigues ho van tenir bastant mal d'assumir. Quan havíem de fer una passa de cara a la reforma era gros, hi havia molts d'estires-i-amolla i el capellà ho tenia difícil per convèncer-les.

-Encara funciona el torn?

-Sí, ves. Si ve qualcú a dur-nos coses, les posa al torn i, si vol, llavors passa al parlador que ja n'hi ha un que no té reixa i la de l'altre és molt ampla.

-Quina relació teníeu amb el món exterior? Deis que estàreu 30 anys sense sortir, però vos en devien arribar notícies.

-No, en aquell temps no ens enteràvem de res, no teníem ni ràdio ni diaris ni res. Més tard el capellà ens va deixar la seva TV en blanc i negre quan ell se'n va comprar una en colors.

-Com és un dia de vida normal al convent?

El que és primordial per nosaltres és el res de la Litúrgia de les Hores, és l'oració de l'Església, nosaltres resam en nom de l'Església, és la nostra feina principal. Les altres

feines vénen després.

Ens aixecam a les 6 i feim la lectura de la Litúrgia de les Hores (lectures de la Sagrada Escripura i Psalms). Llavors feim tres quarts de meditació personal, mental. Abans de la missa, Laudes i a les 8 missa, que és el centre de tot. En haver acabat, berenar i Tèrcia. Mitja hora per arreglar-nos i fins a les 13 feim feina al taller litúrgic (cosim i brodam casulles, camis, estovalles de l'altar...). A les 13 resam Sexta i dinam. Llavors tenim una estoneta lliure, acte seguit es toca silenci i anam a descansar cada una a la seva cel.la i a les 15'45 resam Nona. A les 16 tornam a fer feina al taller litúrgic i a les 18'45 Vespres i tres quarts d'hora de meditació; llavors, sopar, una hora de "recreo", a l'hivern el feim assegudes a la camilla i miram el telediari, a l'estiu prenim la fresca al pati, jugam un poc, feim "labores".. A les 21'30 Completes i a les 22 a dormir. Sempre seguim aquest horari, tant a l'hivern com a l'estiu.

-Què feis a les estones lliures?

-El que m'agrada més és fer "frivolité", faig "tapetes" per a la família i els amics.

-D'on els ve a les monges de Sant Jeroni l'afició de fer madritxos?

-És un costum molt antic; es va trobar un escrit de fa més de 200 anys on consta que les monges ja feien madritxos (pastes a base d'ou, sucre i farina).

-I el lloro? (A partir d'aquí també intervé Sor Maria del Cor de Jesús).

-Ja fa 22 anys que el tenim. Va venir un dia volant i l'agafarem amb una senalla, va ser molt divertit ensenyar-li a xerrar: bon dia, anam a passejar?, amén, amén, Mare Priora, Sor Maria...

-Com vos guanyau la vida?

-Amb el taller litúrgic i també podem fer front a les despeses i a la conservació de l'edifici gràcies al lloguer de la Biblioteca Llabrés i de les pensions que algunes cobram. L'edifici ha estat declarat monument artístic, suposam que si demanàssim subvencions tal volta ens les concedirien.

Abans vivíem del dot que entregàvem quan entràvem; el nostre va ser de

5000 €, i també de llimosnes de gent rica.

Al convent s'hi han hagut de fer moltes reformes i arreglar tot el que va destruir la bomba que va caure durant la guerra damunt el que era la sala capitular, la infermeria i la sala de "labor". Tot això no es va poder tornar a aixecar i s'ha convertit en jardí. Aquesta bomba va matar dues monges: una que estava malalta i la seva infermera.

-Quin futur li veis al convent?

-Ara, actualment, som 11 monges. Nosaltres tenim confiança i vivim amb alegria, tranquil·les, i no passam pena pel futur.

-Com va ser que es feren monges aquestes al.lotes indús?

-Tenim un monjo jeroni que és de l'Índia i a través d'ell en vengueren, ja fa 15 anys, a Sevilla i a altres convents Jeronis de la Península; i ara ja fa uns anys també en vengueren aquí. Són tres. Han après a xerrar el mallorquí i també s'han tret el graduat escolar.

-Explicau-nos una mica la història del Monestir de Sant Jeroni.

-L'any 1985 celebràrem els 500 anys de la seva fundació, però abans, l'any 1312, ja hi havia uns beguins que havien començat a aixecar l'edifici per la part que és actualment la cuina. L'any 1330 passaren a ocupar-lo unes monges franciscanes, que l'habitaren uns 100 anys, i llavors ja venguérem les monges de Sant Jeroni.

-Contau-nos qualche anècdota. (La conta Sor Maria).

-Miaru si ens enteràvem poc de les coses del món: Havíem sentit a dir, perquè no n'havíem vist cap mai, que existien uns cotxes que es deien "aigas". Bé idò, un dia que parlàvem d'un franciscà que en tenia un, Sor Teresa amollà: Sí, aquell franciscà que té un "banyat".

Una altra anècdota molt divertida (aquí intervenen les dues) és que ens enfilàvem per ses terrades per poder veure la TV de la casa d'enfront quan va morir Joan XXIII. Totes miràvem i sols vèiem una cosa que es bellugava i res més, però estàvem totes molt emocionades.

-Què trobareu de la festa del, cinquanta anys?

-Oh, me va agradar molt! Tothom en parla, estic molt contenta. El concert i sobretot el recital d'en Biel me van entusiasmar, però no me van sorprendre perquè ja ho sabia. El que me va emocionar més va ser sentir les xeremies per dins el claustre i el jardí. Les despeses de l'església del monestir, que està dedicat a Santa Elisabet, les pagaren unes monges molt riques que els deien Ses Suredes, i conten que quan posaren la clau d'una volta tocaven les xeremies. De llavonces ençà no les devien haver tocases pus.

-Quin és el secret de que vos conserveu tan bé?

-Gràcies a Déu no he hagut de prendre mai medecines. Si un dia estic trista me dic: "beneita, posa't alegre, què vol dir, trista?, de cap manera, posa't alegre". Els dons de l'Esperit Sant són pau, alegria, tranquil·litat, satisfacció. Jo no estic sempre contenta, però ho procur. Pensau que la vida en comunitat no és gens fàcil, a vegades ens resulta difícil entendre'ns. La felicitat està en Déu.

Hauríem estat hores i hores xerrant a la fresca del claustre, ens sap greu haver-nos d'allunyar d'aquest lloc de pau i tranquil·litat, però ha arribat el moment de posar punt i final. Que Déu vos conservi sempre aquesta alegria que irradiau! Gràcies, tia Teresa.

JOAN A. OLIVER
ANTONIA M. MULET
FRANCISCA VERGER.

Solucions als mots encruats: Horitzontals: 1. Na Botera. M. 2. originals. 3. menines. ei. 4. agav. sabut. 5. daran. rere. 6. ari. em. ler. 7. E. obaga. a. 8. a. amorosit. 9. tarides. rI. 10. emesa. tabú.

Verticals: 1. nòmada. ate. 2. aregaré. Am. 3. binari. are. 4. ogiva. omis. 5. tin. neboda. 6. enes. mare. 7. rasar. gost. 8. Al. belàs. a. 9. seure. irb. 10. Mil. iteratiu.

UNA XERRADETA AMB...

SOR TERESA

Damiana Oliver, Sor Teresa de Jesús, monja de clausura del monestir de Sant Jeroni, va néixer a Algaida dia 31 d'agost de 1917. Entrà al convent el 21 d'octubre de l'any 1940, amb una altra algaidina, na Maria Estaca, Sor Maria de Cristo Rei, i va professar dia 13 de maig de 1942, és a dir, ara ha fet 50 anys de vida monàstica, tota una vida!, que va celebrar amb una festa (missa solemne, concert de la coral de Magisteri, recital de Biel Majoral, el seu nebot, i sopar als jardins del convent. Molts d'anys, Sor Teresa!

-Quan decidíreu fer-vos monja, per què triàreu Sant Jeroni?

-En aquell temps no era com ara, teníem molt d'esperit de sacrifici, ens aixecàvem de bon matí i anàvem a missa primera, perquè això suposava un sacrifici; i els horabaixos anàvem a fer la visita al Santíssim i així intensificàvem la vida interior. Va ser llavors quan vaig tenir el desig de fer-me monja, però no sabia ben bé de quines.

Un dia, anant a Cura amb una somereta, ens confessàrem el secret que dúiem guardat Sor Maria de Cristo Rei i jo, totes dues volíem ser monges.

La primera idea que tenguérem va ser anar a les Tereses, però a la fi entràrem aquí, les dues el mateix dia.

Si no hagués entrada aquí, sé cert que no hauria estat bé enlloc més, aquí m'hi he trobat sempre molt bé i molt contenta. Quan férem el noviciat no vos podeu ni imaginar l'alegria que teníem. Sols vaig plorar, d'emoció però, quan al cap de vuit dies d'haver entrat els meus pares em venguéren a visitar. Ells estaven contents de veure'm a mi tan contenta.

Mai no me n'he penedit ni un sol dia d'haver-me fet monja.

-Hi havia moltes manges al convent quan entràreu?

-Una vintena. Quan n'he vistes més hem estat 22. Als temps gloriosos n'hi ha arribat a haver 72.

He vist morir les vint que hi havia quan vaig entrar, més quatre que entraren posteriors a jo. Totes estan enterrades al jardí del claustre; sempre, des dels inicis del monestir, les monges han estat enterrades aquí, i encara ara.

-En 50 anys deueu haver vist molts de canvis al monestir.

-Sí, molts. Els canvis van venir després del Concili Vaticà II i els férem a poc a poc.

Abans ens aixecàvem a mitja nit per resar durant una hora i llavors, a les cinc de la matinada, per resar matines.

Primer estàvem en el cor, llavors vam llevar les reixes gruixades i espesses, després vam davallar a la capella on hi havia una reixa ampla, i que estam dins l'església sols fa uns quatre anys.

(Segueix a la pàgina 26)